

O lijepom i uzvišenom kod učenika

Ruža Jeličić

ruzajelicic12@gmail.com

Cilj trijeznoga života je da učenik čuje svoj unutarnji glas i da ga što bolje slijedi. *Budi ono što jesi* – jedini je put do razvitka i do istine i najpotpunijega prikaza svoje osobnosti. Taj put mogu omesti mnoge prepreke. Svijet radije vidi pokorne i popustljive nego samovoljne i autentične pojedince.¹ Svaki učenik, prema svojim snagama i potrebama, treba procijeniti koliko se želi pokoravati konvencijama ili koliko im želi prkositi, stoga mora točno odrediti vlastitu mjeru, ne smije ići predaleko ni u samovolji ni u prilagodbi.² Uvijek pobjeđuje onaj učenik koji zna voljeti, razumjeti i praštati, koji u sebi pronalazi ono lijepo i uzvišeno, a ne onaj koji je ponosan i koji osuđuje. Svako nepriznavanje života, svaka ravnodušnost, svaki prezir, svako nepoštivanje vodi učenike u zlo. Gubljenje vrline u sebi početak je ropstva i kaosa, što znači zbrku u glavi i otvrdnuće srca;³ tragično je kada učenik umjesto želje i ljubavi prema Bogu gaji želju da sâm postane Bog,⁴ jer takvi učenici više vole stranputice nego glavne staze, biraju prečace umjesto kraljevskoga puta.⁵ Uporni u svom samoljublju, samozadovoljstvu i sve većem ponosu, oni se sve više vezuju za ono što je prolazno, propadljivo, što brzo nestaje i lišeni su svake želje da se iskreno pokaju, isprave i duhovno obnove.⁶

Učenički duh je plemenit i blagotvoran samo ako teži istini, lijepom i uzvišenom u sebi, ako ih iznevjeri i postane pokvaren, povodljiv, ogoljen i poražen može ga se usporediti s korijenom koji postaje suh i vene jer do njega ne dopiru hrana i vlaga.⁷ Takvi učenici osiromašuju svoju prirodnost, nemaju ništa svoje, ovise o drugima da bi imali svoju slobodu, udobnost i život.⁸ Nose ih vjetrovi

¹ Usp. Herman HESE, *Lektira za trenutak. Misli iz knjiga i pisama*, Beograd, Metaphysica, 2009, 69.

² Usp. *isto*.

³ Usp. Vladeta JEROTIĆ, *Hrišćanstvo i njegove preteče. Lao-Ce-načela Taoa*, Beograd, Gutenbergova Galaksija, 2004, 63.

⁴ Usp. *isto*, 71.

⁵ Usp. *isto*, 77.

⁶ Usp. Averkije DŽORDANVILSKI, *Sveta revnost*, Beograd, ArtprinT, 1998, 76.

⁷ Usp. Etienne de LA BOETIE, *Le Discours de la servitude volontaire*, Paris, Payot, 1976, 26.

⁸ Usp. *isto*, 51.

okolnosti, čas u ovom, čas u onom smjeru, i nikad ne uplove ni u jednu luku.⁹ Posljedica je preosjetljivost, nedostatak razuma, gubitak osjećaja za mjeru, sitničavost, sebičnost i tjeskoba za sudbinu koja ih čeka.¹⁰ Govore jezikom mržnje, sebičnosti i straha, važni su im društveni status, prestiž i slava, često ih svladava instinkt čopora.¹¹ Njihov je svijet pun neizvjesnosti i praznine, ne mogu živjeti sami sa sobom, nemaju unutarnjeg mira, život im teče nemirno u neprekidnom lutanju, napetosti i nezadovoljstvu.¹²

Težeći lijepom i uzvišenom u sebi, učenici postaju svjesni života i puni samopouzdanja, proširuju svoje horizonte, obogaćuju život mogućnostima koje vode u mir, radost i sreću. Učenici koji su sposobni biti osobe čiste duše, širom otvaraju prozore svoga razuma, puštajući da kroz njih slobodno teku valovi sa svih strana svemira.¹³ Analiziraju sebe, život i svijet što je istinitije moguće; razumiju prolaznost svega; oni razumiju da je čovjek velik koliko je velik svijet.¹⁴ Kroz sve nestalnosti vanjskoga života, u dubini svoga bića oni postaju sretni, radosni i ljudi istine. Na taj način učenici otkrivaju smisao svoga života i bez straha i briga prihvaćaju budućnost; sve hrabriji koracima slijede svoju intuiciju i sve se čvršće povezuju s višim razinama svijesti;¹⁵ osjećaju svoju cjelovitost i povezanost s kozmičkom sviješću; svojom harmonijom, pozitivnom energijom i staloženošću ljekovito djeluju na druge.¹⁶ Kod njih nema nadmetanja, borbe za prevlast, mržnje, zla i nasilja, već njeguju ravnopravno sudjelovanje, empatiju, dobrotu, zahvalnost i bezuvjetnu ljubav prema drugim ljudima, težnju za boljim svijetom, težnju za uzvišenim, za nečim što nadilazi podjele, sebičnost i nerazumijevanje.¹⁷ Žive jednostavno, mirno, puno i osviješteno.¹⁸

U njima su sadržani svi oblici života, čvrsti su u vjeri i ljubavi koje rađaju dobrotu i nikada se neće iskorijeniti;¹⁹ neprestano bdiju nad sobom, znajući da se dobro učas pretvori u zlo, a zlo se uz veliki trud vraća u dobro;²⁰ imaju iskrene i časne namjere, znajući da samo čovjek prožet Bogom živi u izobilju snage;²¹ znaju da mudrost nije u tome što se o mnogim stvarima zna, niti u prepiranju s drugima, nego u tome da se čini, opršta, blagoslivlja i popravlja.²² Teže otvorenosti, poštenju, iskrenosti, bez trunke licemjerja, lukavstva i

⁹ Usp. Bertrand RUSSELL, *Conquest of Happiness*, London, George Allen&Unwin, 1930, 164.

¹⁰ Usp. isto, 170.

¹¹ Usp. Janez DRNOVŠEK, *Misli o životu i osvješćivanju*, Čakovec, Dvostruka duga, 2006, 123.

¹² Usp. isto, 61.

¹³ Usp. Russell, *Conquest...*, 170.

¹⁴ Usp. isto.

¹⁵ Usp. Drnovšek, *Misli o životu...*, 185.

¹⁶ Usp. isto, 165.

¹⁷ Usp. isto, 187.

¹⁸ Usp. isto, 121.

¹⁹ Usp. Jerotić, *Hrišćanstvo...*, 78.

²⁰ Usp. isto, 82.

²¹ Usp. isto, 101.

²² Usp. isto, 105.

dodvoravanja;²³ ne prilagođavaju se niskim moralnim zahtjevima suvremenog života, nego pokušavaju taj život uzdići do nebeskog, vječnog, spasonosnog za svoje duše.²⁴ Uvijek spremni na zdravu samokritiku, samoispričavanje i duhovnu obnovu, oni vlastito »ja« podvrgavaju najstrožoj kritici i reviziji.²⁵ Oni pažljivo i mudro razlikuju pravo od krivotvorenog, iskreno od lažnog, dobrodušnog čovjeka od onoga koji teži paklenoj dvoličnosti i vjerolomstvu.²⁶ Oni se odlučno bore protiv svakog zla i grijeha u svojoj duši, znajući da tamo gdje ima mnogo samoreklame, buke i popularnosti, nema istinske revnosti za Boga.²⁷

Na putu usavršavanja i razvitka svoga bića, na putu pretvaranja materijalnog u nematerijalno, učenici dolaze do svog najdragocjenijeg, najpotpunijeg i najprirodnijeg bića – bogolikog, kršćanskog bića u sebi.²⁸ Njegujući takvo biće, oni u sebi prepoznaju duhovne vrijednosti, imaju ljubav prema stjecanju znanja, uživaju u ljepoti prirode, razumiju individualnost i karakter druge osobe, iskazuju poštovanje prema bogatstvu i ljepoti svoje kulture i jezika, odgovorni su u rješavanju moralnih pitanja, ne pokazuju zavist, grubost, ravnodušnost, već pravedno i dostojanstveno pristupaju drugoj osobi.²⁹ Takvi se učenici nikada ne zanose, uvijek su mirni i suzdržani, uvijek u svojoj jednostavnosti i šutljivosti, nemaju želju isticati se odijevanjem i ponašanjem;³⁰ teže istinoljubivosti jer znaju da laž uvijek odaje samu sebe i da onaj tko želi prevariti druge zapravo vara sebe.³¹ Oslobođaju se svega što blokira poštenu misao, što opterećuje dušu, što čovjeka sprječava da prihvati najveću vrijednost na svijetu – život koji neprestano zadivljuje svojom ljepotom, mudrošću, jedinstvenošću.³² Znaju da je u životu najvažnije imati nešto individualno, autentično; da u životu treba imati vlastitu misiju – vjerno služenje cilju; da radost postižu samo oni koji se trse usrećiti druge i koji su svoje osobne interese i dobrobit spremni staviti u drugi plan; koji se uzdižu iznad sebe, koji razmišljaju o smislu i koji imaju dobre i uzvišene riječi, postupke i djela.³³

Uz sposobnost da gledaju očima drugih, slušaju ušima drugih i osjećaju emocije drugih, učenici grade dublje odnose, povezanost, odanost i povjerenje. Kada obrambenu i agresivnu energiju u sebi i drugima pretvore u konstruktivnu i podržavajuću, počinju biti kreatori, pronalaziti lijepo i uzvišeno u sebi i drugima, inspirirati jedni druge, hrabro i uspješno svladavati prepreke, rješavati izazove na nov način i stvarati eksponencijalne promjene i rast. Slušanje,

²³ Usp. Džordanvilski, *Sveta revnost...*, 130.

²⁴ Usp. *isto*.

²⁵ Usp. *isto*, 75.

²⁶ Usp. *isto*, 29.

²⁷ Usp. *isto*, 20.

²⁸ Usp. Vladeta JEROTIĆ, *Približavanje Bogu*, Beograd, Ars Libri, 2014, 31.

²⁹ Usp. Dmitrij LIHAČOV, *Pisma o dobrom i lepom*, Beograd, Službeni glasnik, 2017, 40-41.

³⁰ Usp. *isto*, 32.

³¹ Usp. *isto*.

³² Usp. *isto*, 16.

³³ Usp. *isto*, 229.

kontinuirano propitivanje, spremnost na pogreške i prihvaćanje pogrešaka kao najvrjednijih lekcija, uz njegovanje samodiscipline, autentičnosti, odgovornosti, slobode, onog lijepog i uzvišenog u sebi, trebali bi biti kompas i putokaz svakom učeniku koji želi ostvariti pozitivne promjene. Uz isticanje koliko znaju i koliko su postigli, učenici trebaju jednako tako isticati tko su i koliko su posebni kao ljudska bića.